

Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology

Vol. 5. No. 4. December 2017

<http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/itse>

УДК 376.011.3-051-043.61:373.2

Педагогічні умови підготовки вихователів до професійної діяльності із дітьми дошкільного віку в інклюзивній освіті

Наталія Суховієнко

*Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
м. Хмельницький, Україна*

Здобувач

orcid.org/0000-0002-0528-9494, chrysantemum14@gmail.com

Анотація. У статті представлені особливості формування педагогічних умов для підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності із дітьми дошкільного віку в інклюзивній освіті. Проаналізовані дефініції поняття «педагогічні умови» у науковій та педагогічній літературі. Представлено огляд педагогічних умов у доробках вітчизняних та закордонних дослідників проблеми професійної підготовки, зокрема підготовки фахівців інклюзивної освіти. За результатами дослідження означеної теми сформовані чотири взаємопов'язані та взаємодоповнюючі педагогічні умови, які є необхідними у процесі підготовки вихователів до професійної діяльності із дошкільниками у межах інклюзивної освіти.

Ключові слова: педагогічні умови; підготовка; професійна діяльність; вихователь; інклюзивна освіта; дошкільний вік.

Pedagogical conditions preparation of educators for professional activity with children of preschool age in inclusive education

Nataliia Sukhoviienko

*Khmelnytsky Humanitarian Pedagogical Academy,
Khmelnytsky, Ukraine*

graduate student

orcid.org/0000-0002-0528-9494, chrysantemum14@gmail.com

Resume. The article presents the peculiarities of formation pedagogical conditions for the training of future educators for professional activity with preschool-age children in inclusive education. The author analyzes the definitions of the concept “pedagogical conditions” in the scientific and pedagogical literature. A review of the pedagogical conditions in the work of domestic and foreign researchers on the issue of vocational training, in particular the training of specialists in inclusive education, is presented. According to the results of the study this topic,

ISSN: 2521-1234 online

© The Author(s)

[Vol. 5. No. 4. December 2017](#), pp. 121-132

four interrelated and complementary pedagogical conditions are formed that are necessary in the process of preparing educators for professional activity with preschoolers within the framework of inclusive education: creation of optimal conditions for increasing the motivation of students' educational activities (interest in the content of inclusive education: information and activity; recognition of the student as an active partner in educational interaction; vocational and practical direction of professional training); providing a holistic system of professional training on the basis of interconnected communication goals, contents, forms, methods of teaching in conditions of inclusive education; the formation of students' theoretical and methodological knowledge and skills should be used in the process of work in inclusive education; the development and implementation a series of special exercises and tasks in the educational process, that take into account the specifics of future professional activities and provide students with independent search for arguments for the optimal choice of content and forms of organization of work with preschool children in inclusive groups.

Keywords: pedagogical conditions; training; professional activity; educator; inclusive education; preschool age.

ВСТУП

Вивчення сутності професійної підготовки вихователів в інклюзивній освіті та специфіки роботи фахівців дошкільної освіти висвітлено у напрацюваннях багатьох вітчизняних та закордонних вчених. Такий інтерес детермінований тим, що проблема якісної змістовної професійної підготовки є однією із важливих та перманентно актуальних педагогічних проблем. Окрім цього, вироблення якісного рівня професіоналізму в сучасному світі залишається нагальною вимогою. Ключовою складовою підготовки майбутніх вихователів є педагогічні умови, від змісту та специфіки яких залежить рівень готовності фахівця до майбутньої професійної діяльності.

Метою статті є аналіз педагогічних умов підготовки вихователів, які здійснюватимуть свою професійна діяльність із дітьми дошкільного віку в межах інклюзивної освіти.

Згідно мети виділені **завдання статті**: здійснити аналіз поняття «педагогічні умови»; проаналізувати результати наукових досліджень з питання педагогічних умов в системі підготовки, зокрема вихователів у межах інклюзивної освіти; сформувати та охарактеризувати набір педагогічних умов підготовки вихователів до професійної діяльності з дітьми дошкільного віку в інклюзивній освіті.

Проблеми формування професійної готовності вихователів до інклюзивної освіти знайшли свої відображення у напрацюваннях А. Аніщук, О. Голук, Л. Зданевич, Т. Зубаревої, І. Кузави, С. Миронової, І. Россіхіної, Є. Самарцевої, І. Хафізулліної, М. Шеремет, Ю. Шуміловської. У наукових розвідках українських і закордонних фахівців з'ясовано теоретичні, методичні та організаційно-педагогічні аспекти сфери інклюзивної освіти. Серед них ми відзначимо наукові доробки О. Акімової, В. Бондара, Л. Будяка, Е. Данілавичюте, Д. Деппелер, І. Дмітрієвої, І. Сакєвої, А. Колупаєвої, Е. Кутепової, Т. Лормана, Д. Лупарта, І. Луценко, І. Садової, Т. Сак, В. Синьова, М. Семаго, Н. Софій, С. Федоренко, Д. Харві, А. Чигриної, А. Шевцова. Загальнотеоретичні проблеми інклюзивної й інтегрованої освіти розкривають

Н. Борисова, Л. Будяк, І. Дмитрієва, В. Засенко, Т. Зубарева, А. Колупаєва, М. Малофєєв, С. Миронова, Л. Савчук, Т. Сак, В. Синьов, Є. Синьова, Т. Соловійова, С. Сорокоумова, М. Супрун, О. Таранченко, І. Хафізулліна, А. Шевцов, М. Шеремет, Л. Шипіцина, Н. Шматко, С. Федоренко, Л. Фомічова. Окрему увагу в межах вивчення проблеми професійної підготовки вихователів до інклюзивної освіти займають вивчення педагогічних умов. У сучасних наукових дослідженнях поняття «педагогічні умови» розглядається в контексті вивчення професійної підготовки та проблеми підготовки майбутніх фахівців педагогічної сфери. У контексті нашого дослідження доречним є таке тлумачення педагогічних умов: «процес навчання майбутніх вихователів залежить від певних умов, які є причиною – явищем, що зумовлює появу іншого явища, визначає його характер, є приводом для певних дій, виступає мотивом, який спричиняє певні вчинки» ([Бусел, 2009, с. 1140](#)).

Педагогічні умови як один із компонентів існування педагогічної системи в науковій вітчизняній та закордонній літературі зустрічається доволі часто. А. Алексюк визначає зовнішні та внутрішні педагогічні умови та визначає як чинники, які впливають на процес досягнення мети ([Алексюк, Аюрзанайн, & Підкасистий, 1993, с. 36](#)). Б. Купріянов у своєму дослідженні пропонує декількарівневу градацію: як характеристики суб'єкта навчального процесу, які детермінують успішність виховного процесу; як проекція обставин виховного процесу на суб'єктивний світ вихованця; як безпосередні обставини виховання; як педагогічна діяльність, спрямована на управління життєдіяльністю дитячого об'єднання; як ресурсне забезпечення процесу виховання ([Купріянов, 2001, с. 101-104](#)). Аналізуючи педагогічні умови професійної підготовки вихователів, деякі науковці звертають увагу на потенціал майбутнього вихователя як прояв його творчого і креативного підходу в баченні педагогічної роботи із вихованцями. О. Листопад зазначає, що: «... педагогічні умови формування професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів повинні бути визначеними, виходячи із сутності і структури цього феномену, і забезпечувати максимальний і детермінований вплив на прояв усіх його компонентів (ціннісного, когнітивного, діяльнісного)» ([Листопад, 2016, с. 529](#)).

Завдяки аналізу параметрів педагогічних умов можна відстежити появу необхідного ефекту – маємо на увазі зростання рівня професійної готовності вихователя до роботи із дошкільниками в інклюзивній освіті – що засвідчить ефективність обраних педагогічних умов. Такими параметрами можуть виступати визначення специфіки педагогічних умов, їх якості, взаємообумовленості, доцільності, необхідності включення специфічних, відповідних до освітнього профілю умов.

На важливості створення необхідних педагогічних умов у структурі професійної підготовки вихователів інклюзивної освіти наголошують дослідники інклюзії, серед яких А. Аніщук, яка стверджує таке: «Реалізація інклюзивної освіти зумовлює необхідність послідовних кроків щодо удосконалення нормативної бази, вирішення концептуальних теоретичних і організаційних питань, підготовки учасників навчально-виховного процесу, суттєвого перегляду традиційних підходів щодо мети, функцій, організації роботи закладу нового типу» ([Аніщук, 2011, с. 214](#)). І. Хаффізуліна, досліджуючи структуру та зміст професійної підготовки, та місце інклюзивної

компетентності в ній, виокремила таку низку педагогічних умов: використання потенціалу змісту педагогічних дисциплін для формування позитивної мотивації до здійснення інклюзивного навчання; застосування технології контекстного навчання дозволить сформувати цілісну структуру професійної діяльності майбутніх вихователів в умовах інклюзивного навчання за допомогою оптимального з'єднання репродуктивних і активних методів навчання та відтворення соціального контексту майбутньої діяльності; включення в зміст навчання майбутніх фахівців спецкурсу «Інклюзивне навчання в загальноосвітній школі»; забезпечення наступності етапів формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів, розвиток і застосування сформованих ключових компетентностей у практичній діяльності студентів ([Хафизуллина, 2008](#)). На наш погляд, такий підхід є продуктивним, а його втілення вірогідне сприятиме успішному формуванню професійної підготовки вихователів, які працюватимуть в інклюзивному середовищі. У структурно-логічній моделі професійної підготовки майбутніх вихователів О. Попович виділяє такі педагогічні умови: формування мотиваційних установок на організацію конструктивної діяльності як засобу розвитку дитини-дошкільника; реалізація мисленнєво-діяльнісного підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності як перспективного засобу формування компетентностей з організації конструктивної діяльності; забезпечення розвитку умінь проектувати та організовувати конструктивно-освітнє середовище як засіб формування конструктивної діяльності дошкільника ([Попович, 2016, с. 67](#)).

У наукових розробках Н. Давкуш стосовно підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів виявлені представлені та обґрунтовані такі педагогічні умови: мотиваційно-ціннісне ставлення до оволодіння прогностичною діяльністю, поетапність формування прогностичної діяльності; впровадження контекстного навчання, узгодженість дидактико-методичної підготовки з вимогами прогностичного підходу до процесу навчання майбутніх вихователів дошкільного навчального закладу, моніторинг якості процесу підготовки до прогностичної діяльності ([Давкуш, 2011, с. 11](#)). І. Садовою сформульований перелік педагогічних умов, які необхідні для становлення професійно-особистісної підготовки фахівця до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку: рефлексія фахівця та внутрішня мотивація до здійснення інклюзивної освіти; орієнтація на особистісну індивідуальність кожного вихованця, забезпечення диференційного та індивідуально-творчого підходу; інформаційне забезпечення підготовки фахівця у ВНЗ, застосування комунікаційних технологій, інтернет-ресурсів, модульна побудова процесу формування підготовки, що передбачає переведення студентів з пасивного виконавця в активного суб'єкта саморозвитку; включення студентів у науково-дослідну роботу через залучення до проектної діяльності і участі в міжвузівських студентських олімпіадах; використання проблемних, інтерактивних, дискусійних, інноваційних методів ([Садова, 2015, с. 316](#)).

Проаналізуємо деякі підходи сучасних науковців на проблему педагогічних умов професійної підготовки та її складових компонентів.

У роботі Т. Швець представлено набір педагогічних умов професійної підготовки майбутніх вихователів до роботи із дітьми дошкільного віку. Авторка включила у цей перелік такі умови ([Швець, 2016, с. 107-114](#)):

1. Цілеспрямоване формування у студентів позитивної мотивації до оволодіння професійною майстерністю та зорієнтованості на саморозвиток та самовдосконалення на постійній рефлексивній основі.

2. Опанування майбутніми вихователями системи знань з професійної майстерності та набуття ними вмінь їх практичного застосування.

3. Упровадження сукупності традиційних та інноваційних форм і методів у цілісну систему професійної підготовки майбутніх вихователів.

Дуалістичний підхід (теоретична та практична підготовка) у складі педагогічних умов можна розкрити ще через розуміння наявності двох підсистем: «перша пов'язана з процесом підготовки до творчості, (це проведення семінарів-дискусій, мозкових атак, залучення студентів до вирішення педагогічних завдань, участі у ділових іграх, аналізу педагогічних ситуацій, залучення до навчально-дослідницької роботи); друга – це творчість у ході безпосередньої взаємодії зі студентами (виконання творчих завдань у ході педагогічної практики)» (Луцан, 2014, с. 88). Відповідно до такого розуміння, в кожній підсистемі розриваються свої задачі, які обумовлюються роботою викладацького складу та методичного, навчального матеріалу, а реалізуються – студентами-майбутніми вихователями.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

На основі узагальнення та систематизації результатів нашого дослідження ми визначили **педагогічні умови** підготовки майбутніх вихователів до роботи в інклюзивній освіті з дітьми дошкільного віку:

1. Створення оптимальних умов для підвищення мотивації навчальної діяльності студентів (зацікавленість змістом навчання інклюзивної освіти: інформаційним та діяльнісним; прийняття студента як активного партнера навчальної взаємодії; професійно-практичне спрямування фахової підготовки).

2. Забезпечення цілісної системи фахової підготовки на основі взаємообумовленого зв'язку мети, змісту, форм, методів навчання в умовах інклюзивної освіти.

3. Формування у студентів теоретико-методичних знань та вмінь доцільно їх застосовувати у процесі роботи в інклюзивній освіті.

4. Розробка та впровадження в освітньому процесі серії спеціальних вправ та завдань, що враховують специфіку майбутньої професійної діяльності та забезпечують самостійний пошук студентами аргументів оптимального вибору змісту та форм організації роботи з дітьми дошкільного віку в інклюзивних групах.

Зміст першої педагогічної умови – «Створення оптимальних умов для підвищення мотивації навчальної діяльності студентів (зацікавленість змістом навчання інклюзивної освіти: інформаційним та діяльнісним; прийняття студента як активного партнера навчальної взаємодії; професійно-практичне спрямування фахової підготовки)» – ми обґрунтували таким чином. Однією із передумов успішності

навчання будь-якого фахівця, зокрема і майбутнього вихователя, є мотиви, оскільки без мотивації особистість не матиме ресурсів для спонукання, до активного пізнання інформації. Дослідницею С. Гусаківською обґрунтована значимість мотивації як рушійної сили при підготовці вихователів-дошкільників: «У зв'язку із освітніми перетвореннями зазначена тема особливо актуалізується у сфері підготовки фахівців дошкільної освіти, огляд досліджень якої показує, що якісна професіоналізація її спеціалістів можлива за наявності у студента відповідної мотивації – усвідомленого й стійкого прагнення до досягнення високих рівнів професіоналізму, максимального розкриття власного потенціалу на певному етапі індивідуального розвитку» ([Гусаківська, 2013](#)).

Комплекс необхідних педагогічних умов має забезпечувати створення оптимальних умов для студента через мотивування, сучасний і цікавий студентові зміст викладу матеріалу, підготовленого теоретично і практично завдяки варіативним методам роботи, різним видам практики – це стає можливим за умов цілісності фахової підготовки, нерозривності теорії і практики роботи з дошкільниками в інклюзивному середовищі. Такий підхід є універсальним для підготовки фахівців педагогічної галузі, оскільки потенційно гарантує фахівця з високим рівнем професіоналізму. Такі умови стимулюють зростання самостійності у майбутнього вихователя, фахівця високого рівня, який уміє самостійно вирішувати педагогічні ситуації, в разі необхідності адаптуватися до них, а також вирішувати педагогічні проблеми спираючись не лише на знання, уміння і навички, а й власне чуття та інтелектуальну інтуїцію. Цей підхід, на нашу думку, відповідає вимогам сучасної модернізованої освіти, що має на меті плекання справжніх професіоналів.

Розкриємо зміст другої педагогічної умови – «забезпечення цілісної системи фахової підготовки на основі взаємообумовленого зв'язку мети, змісту, форм, методів навчання в умовах інклюзивної освіти». Педагогічні умови професійної підготовки вихователів містять теоретичну і практичну частину. До складу теоретичної частини входить забезпечення цілісної системи фахової підготовки на основі взаємообумовленості зв'язку мети, змісту, форм, методів навчання, формування у майбутніх вихователів теоретичних, методичних знань та вмінь доцільно їх застосовувати у процесі роботи в інклюзивній освіті. «Програма має включати цільовий, змістовий і організаційний складники з метою формування розуміння студентами – майбутніми вихователями – системи цілей, завдань і умов, шляхів і принципів реалізації змісту освітнього процесу, орієнтованого на підтримку позитивної соціалізації та індивідуалізації розвитку особистості дитини раннього й дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах різного типу» ([Машовець, 2015 с. 342-343](#)). Усі теоретичні матеріали, які стосуються інклюзивної освіти дітей дошкільного віку мають озброїти майбутнього вихователя знаннями у двох взаємопов'язаних напрямках:

- 1) знання про особливості дошкільного віку, специфіку та закономірності розвитку дошкільників, їх виховання, навчання, своєрідність та особливості керування педагогічним процесом при роботі із дошкільниками;

2) знання специфіки роботи у інклюзивному середовищі, орієнтація серед класичних на новітніх методах і формах роботи з дітьми із особливими потребами.

Відтак, ця педагогічна умова передбачає системність, взаємодоповнюваність, логіку послідовності. Цикл навчальних дисциплін зі спеціальності, яка готує студентів до професійної діяльності в галузі дошкільної освіти в інклюзії, повинен бути побудований відповідно логіки викладання студентам дисциплін, які поетапно поглиблюють фахову підготовку – на перших курсах навчання майбутні вихователі мають оволодіти знаннями про засади дошкільної освіти та засвоїти теоретичний базис інклюзивної освіти, з наступними курсами матеріал має поглиблюватися і доповнюватися елементами практики, а на останніх курсах студенти, з достатнім покладом знань та умінь стосовно дошкільної та інклюзивної освіти, можуть проходити практику для застосування здобутих знань на практиці. Така послідовність дає змогу поглиблювати знання за рахунок поетапного ускладнення матеріалу та урізноманітнення його навчальними елементами та формами роботи.

У процесі навчання, через теоретичну і практичну її частини, належні педагогічні умови, студент засвоює усі необхідні для роботи в інклюзивній освіті знання, уміння і навички. Якщо навчальний процес містить необхідні педагогічні умови, форми та методи роботи, то студент у своїй майбутній професійній діяльності буде відповідати принципам інклюзивної освіти. Ми поділяємо думку дослідниці О. Акімової, яка виділила такі принципи інклюзивної освіти, яким має відповідати студент у майбутній діяльності вихователя ([Акімова, 2011, с. 7-8](#)):

1. Визнавати рівнозначну цінність усіх своїх вихованців, незалежно від наявності чи відсутності психофізичних особливостей.
2. Вміти сприймати відмінності між учнями – як їх особливості, які можна ресурсно використовувати.
3. Аналізувати бар'єри, які можуть перешкоджати учням реалізувати доступність до навчального закладу, визначати шляхи їх подолання.
4. Усувати бар'єри для отримання знань, умінь та навичок у навчальному закладі, сприяння повноцінній участі в житті закладу усіх вихованців.
5. Підлаштовувати методики роботи так, щоб вони відповідали різноманітним потребам усіх вихованців, які проживають поруч із закладом.
6. Визнавати право усіх вихованців на відвідування закладу за територіальною доступністю, місцем проживання.
7. Підвищувати залученість вихованців у культурному житті навчального закладу та зменшувати рівень ізоляваності.
8. Визнати за навчальним закладом значущу роль не тільки в навчально-академічному спрямуванні, а й в загально-суспільному розвитку особистості вихованців.
9. Втілювати реферативні зміни, які покращать функціонування навчального закладу та перебування вихованців та вихователів у ньому.

10. Визнавати інклюзивну освіту частиною суспільної інклюзивності.

До складу практичної частини входить практична діяльність. Ця частина може бути вдало втілена під час педагогічної практики, що більше детально розкрили в наступній педагогічній умові.

Третя педагогічна умова – «формування у студентів теоретико-методичних знань та вмінь доцільно їх застосовувати у процесі роботи в інклюзивній освіті» – перебуває у тісному зв'язку із другою. Для успішного застосування набутих знань, майбутній вихователю повинен володіти якісним рівнем обізнаності стосовно своєї роботи в інклюзивній освіті. Педагогічні умови фахової підготовки студентів, які в майбутньому будуть працювати в дошкільному закладі інклюзивної освіти, мають спрямовуватися на створення умов для набуття знань з інклюзивної освіти в їх повному обсязі – в такому разі, мова йде про інклюзивні компетентності. З огляду на це, «в процесі створення освітньої програми через матрицю узгодження «компетентності – навчальні дисципліни» необхідно чітко визначити перелік тих дисциплін навчального плану, які відповідатимуть за набуття студентами зазначеної компетентності» (Голюк, 2016, с. 80-81). При складанні циклу навчальних дисциплін слід взяти до уваги міждисциплінарні зв'язки, застосувати інтегративний підхід, завдяки якому стане можливим доцільне корегування робочих програм навчальних дисциплін психолого-педагогічного спрямування, методичного забезпечення дошкільної освіти, включення відповідного діагностичного інструментарію. Можливими ускладненнями на цьому шляху можуть стати недостатня обізнаність викладачів із специфікою роботи в інклюзивній освіті, зокрема, з дітьми дошкільного віку. «Враховуючи, що не всі викладачі, які забезпечують освітній процес підготовки майбутніх вихователів, мають практичний досвід роботи в інклюзивному середовищі дошкільного навчального закладу, що призводить до гальмування доповнення робочих програм навчальних дисциплін змістовими блоками, спрямованими на розвиток інклюзивної компетентності студентів, постає гостра потреба в організації науково-практичних конференцій, методичних семінарів, круглих столів, тренінгів, майстер-класів тощо із залученням широкого кола фахівців з питань інклюзії, вихователів-практиків, які працюють в інклюзивних групах ДНЗ» (Голюк, 2016, с. 81).

Означені педагогічні умови мають бути зорієнтовані не тільки на надання якісних знань, умінь та навичок – відточування набутих знань повинно відбуватися й у практичній формі. Педагогічна практика дає можливість майбутньому вихователю практично перевірити отримані знання, втілити на практиці ефективність теоретичних засад; спробувати перевірити через практику знання, уміння, навички роботи із дошкільниками з особливими потребами; виробити компетенції, необхідні для вирішення педагогічних завдань; визначити ефективність одних методів роботи із дошкільниками в інклюзії, та інших методів, які поступаються першим; втілити найкращі результати професійної підготовки вищого навчального закладу. Причому ми підкреслюємо важливість педагогічної практики не з ціллю урізноманітнення форм навчальної діяльності, а як значущої складової навчання у вищому навчальному закладі майбутнього вихователя. Прикладне значення педагогічної практики полягає у практичному ознайомленні з майбутньою професією. Окрім цього, практика є цінною для усвідомлення необхідних умінь та навичок, які неодмінно знадобляться

в майбутній професійній діяльності і які студентів необхідно вдосконалювати. Педагогічна практика як одна з педагогічних умов зростання вихователя і дає можливість через недовготривалу практичну діяльність відчувати свої сильні педагогічні сторони, а також усвідомити ті навички, які потрібно підсилити перш ніж стати практиком вихователівської діяльності.

Остання педагогічна умова – «розробка та впровадження в освітньому процесі серії спеціальних вправ та завдань, що враховують специфіку майбутньої професійної діяльності та забезпечують самостійний пошук студентами аргументів оптимального вибору змісту та форм організації роботи з дітьми дошкільного віку в інклюзивних групах». Важливою складовою теоретичної професійної підготовки є створення таких педагогічних умов, які б зумовили вироблення у майбутнього вихователя власного педагогічного стилю. Теоретичний пласт навчання у вищому навчальному закладі як один із напрямів підготовки майбутнього вихователя, складається з базису знань про особливості роботи вихователя в майбутній навчально-педагогічній діяльності. Проте в процесі підготовки мають бути створені умови, які б стимулювали у майбутніх вихователів вироблення власного вихователівського стилю. Такий пошук має здійснюватися студентом протягом всього часу навчання у вищому навчальному закладі під час самостійної підготовки, колективної активності академічної групи і проходження педагогічної практики кожним студентом. Тому в складі педагогічних умов має враховуватися необхідність впровадження в навчальному процесі серії спеціальних вправ та завдань, що розроблені стосовно майбутньої професійної діяльності – вони забезпечують самостійний пошук студентами аргументів оптимального вибору змісту та форм організації роботи з дітьми в інклюзивних групах у майбутньому. У межах професійної підготовки стосовно інклюзивної освіти вихователів має знати основні форми порушення слуху, зору, мовлення, затримки інтелектуального та психічного розвитку, опорно-рухового апарату та які форми роботи підходять для дітей із особливостями розвитку.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, дослідивши проблему підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності із дітьми дошкільного віку в інклюзивній освіті, ми визначили чотири ключові педагогічні умови: створення оптимальних умов для підвищення мотивації навчальної діяльності студентів (зацікавленість змістом навчання інклюзивної освіти: інформаційним та діяльнісним; прийняття студента як активного партнера навчальної взаємодії; професійно-практичне спрямування фахової підготовки); забезпечення цілісної системи фахової підготовки на основі взаємообумовленого зв'язку мети, змісту, форм, методів навчання в умовах інклюзивної освіти; формування у студентів теоретико-методичних знань та вмінь доцільно їх застосовувати у процесі роботи в інклюзивній освіті; розробка та впровадження в освітньому процесі серії спеціальних вправ та завдань, що враховують специфіку майбутньої професійної діяльності та забезпечують самостійний пошук студентами аргументів оптимального вибору змісту та форм організації роботи з дітьми дошкільного віку в інклюзивних групах. Ми вважаємо, що застосування цих педагогічних умов є необхідним в процесі професійної

підготовки майбутніх вихователів, завдяки яким, вихователі володітимуть необхідними знаннями, уміннями, навичками та компетентностями для професійної діяльності із дошкільниками в межах інклюзивної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Акимова, О. И. (2011). Инклюзивное образование как современная модель образования лиц с ограниченными возможностями здоровья. *Инклюзивное образование: методология, практика, технология: материалы международной научно-практической конференции*. Москва: МГППУ.
- Алексюк, А. М., Аюрзанайн, А. А., & Підкасистий, П. І. (1993). *Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання: навч. посіб.* Київ: ІСДО.
- Аніщук, А. М. (2013). Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки*, (5), 213-218.
- Бусел, В. (Гол. ред.). (2009). *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. Ірпінь: Перун.
- Голюк, О. А. (2016). Організаційно-педагогічні умови набуття майбутніми вихователями ДНЗ фахових компетентностей для роботи в інклюзивному середовищі. *Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії*, 79-82.
- Гусаківська, С. С. (2013). Мотивація у фаховій підготовці майбутніх вихователів дошкільного навчального закладу. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*, 2. Взято з <http://social-science.com.ua/article/1086>.
- Давкуш, Н. В. (2011). *Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до прогностичної діяльності* (Автореф. дис. канд. пед. наук.) Кримський гуманітарний університет, Ялта.
- Куприянов, Б. В. (2001). Современные подходы к определению сущности категории «педагогические условия». *Вестник Костромского государственного университета им. Н. А. Некрасова*, (2), 101–104.
- Листопад, О. А. (2016). *Теоретико-методологічні засади формування професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів*. (Дис. докт. пед. наук). Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського, Одеса.
- Луцан, Н. І. (2014). Педагогічні умови формування професійної мобільності вихователя дошкільного закладу. *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*, 1.45, 87-89.
- Машовець, М. А. (2015). Підготовка сучасного педагога дітей дошкільного віку в умовах мінливого соціуму. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 4 (48), 339-347.
- Попович, О. М. (2016). Модель підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія*, (1), 64-69.
- Садова, І. І. (2015). Особливості підготовки майбутнього вчителя до навчання дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*, (14), 313-318.

Хафизуллина, И. Н. (2008). *Формирование инклюзивной компетентности будущих учителей в процессе профессиональной подготовки*. (Автореф. дис. канд. пед. наук.). Астраханский государственный университет, Астрахань.

Швець, Т. А. (2016). *Педагогічні умови формування професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів*. (Дис. канд. пед. наук). Херсонський державний університет, Херсон.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

Akimova, O. Y. (2011). Inclusive education as a modern model for educating people with disabilities. Inclusive education: methodology, practice, technology: materials of the international scientific and practical conference. Moscow: MGPPU. (in Russian)

Aleksiuk, A. M., Aiurzanain, A. A., & Pidkasystyi, P. I. (1993). Organization of independent work of students in conditions of intensification of study: handbook. Kyiv: ISDO. (in Ukrainian)

Anishchuk, A. M. (2013). Training future educators for working with children under inclusive education. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. M. Hoholia. Serii: Psykholoho-pedahohichni nauky*, (5), 213-218. (in Ukrainian)

Busel, V. (Ed. in Chief). *Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language*. Irpin: Perun. (in Ukrainian)

Holiuk, O. A. (2016). Organizational-pedagogical conditions of obtaining by future educators of the DNR of professional competencies for work in the inclusive environment. *Osvita ditei z osoblyvymy potrebamy: vid instytualizatsii do inkluzii*, 79-82. (in Ukrainian)

Husakivska, S. S. (2013). Motivation in the professional training of future teachers of pre-school educational institutions. *Ukrainskyi naukovyi zhurnal "Osvita rehionu"*, 2. Retrieved from <http://social-science.com.ua/article/1086>. (in Ukrainian)

Davkush, N. V. (2011). *Preparation of future educators of pre-school educational institutions for prognostic activities*. (Author's abstract of Candidate of Pedagogic Sciences Thesis). Crimean Humanitarian University, Yalta. (in Ukrainian)

Kupryianov, B. V. (2001). Modern approaches to the definition of the essence of the category "pedagogical conditions". *Vestnik Kostromskogo gosudarstvennogo universiteta im. N. A. Nekrasova*, (2), 101-104. (in Russian)

Lystopad, O. A. (2016). *Theoretical and methodological principles of formation of professional-creative potential of future educators of pre-school educational institutions*. (Doctor of Pedagogic Sciences Thesis). South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, Odessa. (in Ukrainian)

Lutsan, N. I. (2014). Pedagogical conditions for the formation of professional mobility of a preschool teacher. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu im. V. O. Sukhomlynskoho. Serii: Pedahohichni nauky*, 1.45, 87-89. (in Ukrainian)

Mashovets, M. A. (2015). Preparation of a modern teacher of preschool children in a changing socium. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 4 (48), 339-347. (in Ukrainian)

Popovych, O. M. (2016). Model of training future educators for the organization of constructive activity of preschool children. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Pedahohika ta psykholohiia*, (1), 64-69. (in Ukrainian)

Sadova, I. I. (2015). Features of the future teacher training for the education of children with special needs in the context of inclusive education. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, (1), 313-318. (in Ukrainian)

Н. Суховієнко

Hafizullina, I. N. (2008). *Formation of the inclusive competence of future teachers in the process of training*. (Author's abstract of Candidate of Pedagogic Sciences Thesis). Astrakhan State University, Astrakhan. (in Russian)

Shvets, T. A. (2016). *Pedagogical conditions for the formation of professional skills of future teachers of pre-school educational institutions*. (Candidate of Pedagogic Sciences Thesis). Kherson State University, Kherson. (in Ukrainian)

Матеріал надійшов до редакції 12.12.2017